

Bruxelles, 8.9.2021
COM(2021) 750 final

COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

Raport pe 2021 de analiză prospectivă strategică

Capacitatea și libertatea de acțiune a UE

I. INTRODUCERE

Uniunea Europeană trasează în prezent traiectoria strategică pentru a deveni primul continent neutru din punct de vedere climatic până în 2050, profitând de oportunitățile erei digitale, construind o economie în serviciul cetățenilor, promovând modul de viață european, consolidându-și poziția unică de lider mondial responsabil și stimulând, protejând și consolidând democrația noastră.

Deschiderea, precum și cooperarea internațională și multilaterală bazată pe norme constituie alegeri strategice. Acestea stimulează prosperitatea, echitatea, stabilitatea, competitivitatea și dinamismul atât în interiorul UE, cât și în afara sa. Istoria proiectului european ilustrează beneficiile unei **interdependențe bine gestionate și ale unei autonomii strategice deschise** bazate pe valori comune, coeziune, guvernanta multilaterală puternică și cooperare bazată pe norme. Pandemia nu a făcut decât să întărească argumentele în favoarea cooperării internaționale pentru a aborda provocările globale.

Raportul de analiză prospectivă strategică din 2021 prezintă o perspectivă multidiscplinară și orientată spre viitor asupra capacității și libertății de acțiune a UE în următoarele decenii. Pe baza unui proces de analiză prospectivă transsectorial și condus de experți¹, raportul prezintă tendințele, incertitudinile și opțiunile la nivel mondial care vor contura viitorul Europei. Raportul oferă contextul pentru posibilele răspunsuri politice. Acesta se bazează pe Raportul de analiză prospectivă strategică din 2020², care a introdus reziliența ca nou principiu călăuzitor pentru elaborarea politicilor UE.

Secțiunea II identifică principalele **tendințe structurale la nivel mondial în perspectiva anului 2050 care vor afecta capacitatea și libertatea de acțiune a UE**: schimbările climatice și alte provocări legate de mediu; hiperconectivitatea digitală și transformările tehnologice; presiunea asupra democrației și valorilor; schimbările în ordinea și demografia mondială. Secțiunea III stabilește **zece domenii în care UE și-ar putea consolida autonomia strategică deschisă și poziția de lider mondial**. Raportul subliniază că viitoarea capacitate și libertate de acțiune a UE va depinde de capacitatea UE de a face alegeri ambițioase în prezent, ghidate de valorile și interesele sale, în toate domeniile de politică identificate.

¹ Comunicarea se bazează pe raportul științific în sprijinul elaborării politicilor întocmit de Centrul Comun de Cercetare (JRC): JRC (2021), *Shaping & securing the EU's Open Strategic Autonomy by 2040 and beyond*. Procesul de analiză prospectivă a inclus consultări cu statele membre și discuții cu partenerii din cadrul Sistemului european de evaluare a strategiilor și a politicilor, o analiză a literaturii de specialitate, sondajul Delphi (la care au participat servicii ale Comisiei, Serviciul European de Acțiune Externă și părțile interesate relevante din mediul academic, industrie, societatea civilă, administrația publică și instituțiile internaționale) și elaborarea de scenarii. De asemenea, la analiza autonomiei strategice deschise a UE au contribuit lucrările în curs referitoare la [tablourile de bord privind reziliența](#), precum și alte activități de analiză prospectivă.

² *Raport pe 2020 de analiză prospectivă strategică: Drumul de parcurs către o Europă mai rezilientă* [COM(2020) 493].

II. PRINCIPALELE TENDINȚE GLOBALE

1. SCHIMBĂRILE CLIMATICE ȘI ALTE PROVOCĂRI LEGATE DE MEDIU

Schimbările climatice au afectat deja fiecare regiune de pe Pământ în moduri fără precedent și ireversibile³. Conform traiectoriei actuale, încălzirea globală va depăși probabil 1,5°C în următoarele două decenii și se va apropia de 2°C până în 2050⁴. Primul an în care temperatura globală va înregistra acest nivel ar putea să apară deja în următorii cinci ani. Fiecare 0,5°C suplimentar va mări intensitatea și frecvența fenomenelor meteorologice extreme, ale secetelor, ale incendiilor forestiere sau ale inundațiilor, inclusiv în zonele în care acestea erau neobișnuite în trecut. Creșterea temperaturilor înseamnă, de asemenea, o topire accelerată a gheții și creșterea nivelului mării. Aceste schimbări vor avea consecințe importante pentru mediu, sănătate, securitatea alimentară și a apei, precum și pentru siguranța și dezvoltarea umană. Conform estimărilor, în ultimul deceniu, evenimentele legate de condițiile meteorologice au provocat strămutarea a circa 23 de milioane de persoane în medie în fiecare an, iar presiunea migrației nu va face decât să crească. Până în 2050, peste 200 de milioane de persoane ar putea avea nevoie de asistență umanitară în fiecare an, în parte ca urmare a dezastrelor cauzate de schimbările climatice⁵.

Presiunea asupra securității apei și a securității alimentare va continua să crească. Unele părți ale Europei înregistrează deja niveluri medii spre ridicate de stres hidric (*figura 1*) și se preconizează că acest fenomen se va agrava în timp. Deficitul de apă va deveni deosebit de problematic în vecinătatea sudică a UE, ceea ce ar putea agrava conflictele și presiunea asupra migrației. Această situație ar putea avea, de asemenea, un efect indirect asupra UE, ca urmare a insecurității alimentare și a șocurilor legate de prețuri. Peste 40 % din importurile agricole ale UE ar putea deveni extrem de vulnerabile la secetă până în 2050⁶, provocând concurență pentru apă și terenuri fertile. În ansamblu, impactul secetelor asupra economiei UE ar putea ajunge la peste 65 de miliarde EUR pe an până în 2100⁷. Zonele de activitate agricolă nu se vor deplasa spre nord, având în vedere că temperaturile medii mai ridicate din nordul Europei vor fi însoțite de riscul creșterii valurilor de frig din cauza scăderii intensității Curentului Golfului.

³ IPCC (2021), *Climate change 2021: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*.

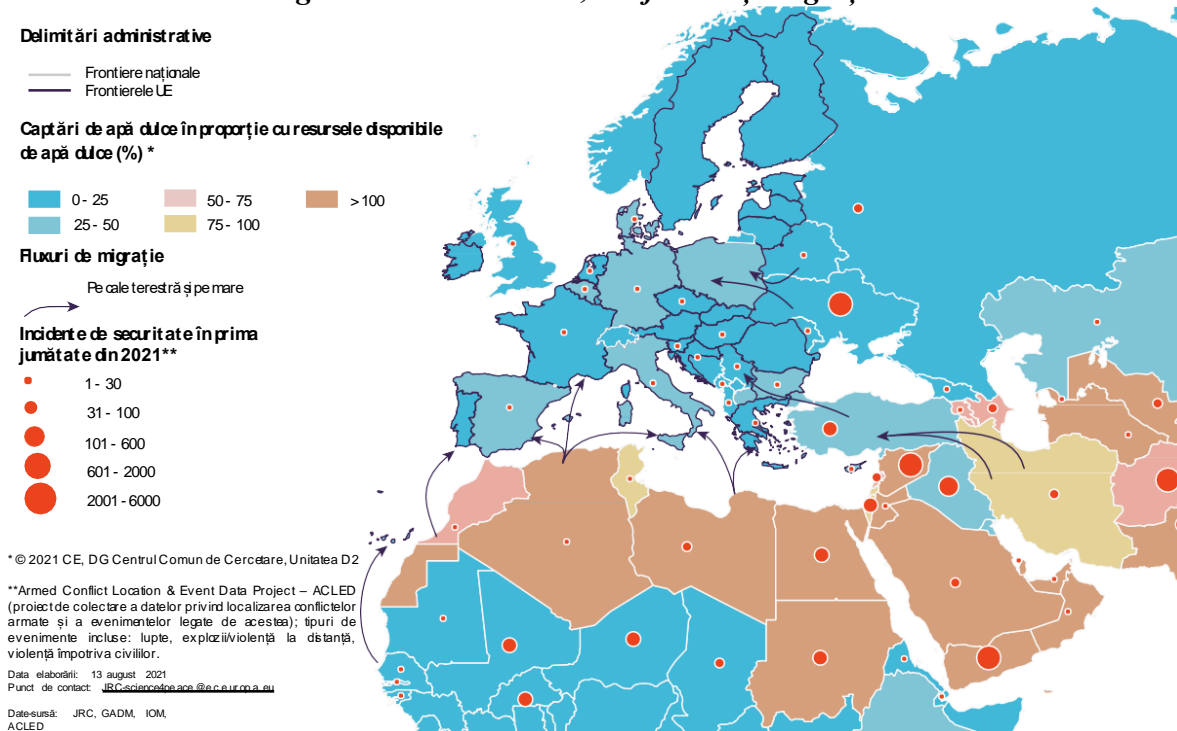
⁴ Organizația Meteorologică Mondială (2021), *WMO global annual to decadal climate update*.

⁵ Comitetul Internațional al Societăților de Cruce Roșie și Semilună Roșie (2019), *The Cost of Doing Nothing*.

⁶ Ercin, E., Veldkamp, T.I.E. & Hunink, J. (2021), *Cross-border climate vulnerabilities of the European Union to drought* (Nat Commun 12, 3322).

⁷ Naumann, G., Cammalleri, C., Mentaschi, L. et al. *Increased economic drought impacts in Europe with anthropogenic warming*. Nat. Clim. Chang. 11, 485–491 (2021).

Figura 1: Stresul hidric, conflictele și migrația⁸

Provocările legate de mediu merg cu mult dincolo de schimbările climatice, iar situația este deosebit de alarmantă în ceea ce privește pierderea biodiversității și schimbarea ciclului azotului. Ecosistemele naturale ale UE sunt supuse unor presiuni cumulate, care nu se limitează la schimbările climatice, ci includ poluarea, utilizarea terenurilor, extracția resurselor, speciile invazive și dispariția polenizatorilor. În plus, activitățile umane au modificat substanțial ciclul azotului, în principal din cauza utilizării sale agricole. Amploarea acestei schimbări este mult mai mare decât modificarea ciclului carbonului care rezultă din emisiile de gaze cu efect de seră⁹. Aceasta afectează apa dulce, zonele de coastă și sănătatea umană. Astfel de provocări de mediu au consecințe economice care adesea sunt trecute cu vederea: la nivel mondial, în perioada 1997-2011 s-au înregistrat pierderi estimate la 3,5-18,5 mii de miliarde EUR pe an în ceea ce privește serviciile ecosistemice, din cauza schimbărilor survenite în acoperirea terenurilor, și de 5,5-10,5 mii de miliarde EUR pe an din cauza degradării terenurilor¹⁰.

Există o interconexiune importantă între schimbările climatice, declinul biodiversității, degradarea mediului și sănătatea publică. Pierderea biodiversității, presiunea asupra habitatelor animalelor, utilizarea excesivă a antibioticelor, riscurile legate de cercetarea biologică a microbilor înalt patogeni, stilurile de viață nesănătoase – toți acești factori măresc probabilitatea apariției unor viitoare pandemii sau boli. Consecințele vor afecta oamenii, principalele culturi alimentare și sănătatea animală. Printre provocări se numără bolile infecțioase, rezistența antimicrobiană avansată, bolile netransmisibile (cancer, diabet sau

⁸ Comisia Europeană (2021); *Acest indicator arată cantitatea de apă dulce captată în funcție de activitățile economice, în comparație cu totalul resurselor de apă dulce regenerabile disponibile. **Armed Conflict Location & Event Data Project – ACLED (proiect de colectare a datelor privind localizarea conflictelor armate și a evenimentelor legate de acestea); tipuri de evenimente incluse: lupte, explozii/violență la distanță, violență împotriva civililor. Date-sursă: JRC, GADM, IOM, ACLED.

⁹ Agenția Europeană de Mediu (2019), *The European environment - state and outlook 2020*.

¹⁰ COM(2021) 380.

obezitate) și problemele de sănătate mintală. În plus, odată cu schimbările climatice, anumite boli (malaria sau febra denga) se vor extinde spre nord¹¹.

2. HIPERCONECTIVITATEA DIGITALĂ ȘI TRANSFORMĂRILE TEHNOLOGICE

Pentru a fi suverană din punct de vedere tehnologic și digital, UE va trebui să sprijine dezvoltarea și adoptarea cunoștințelor și a tehnologiilor centrate pe factorul uman. UE este un actor puternic în ceea ce privește cunoașterea și inovarea, reprezentând aproape 20 % din totalul activităților mondiale în materie de cercetare și dezvoltare, publicații și brevetare¹². Cu toate acestea, UE se află în urma concurenților mondiali în ceea ce privește investițiile private în cercetare și alți indicatori. UE înregistrează un decalaj de performanță față de Australia, Canada, Japonia, Coreea de Sud și Statele Unite. Din 2014, poziția UE s-a îmbunătățit în raport cu Australia, Canada, Brazilia, India, Rusia și Africa de Sud, dar s-a înrăutățit în raport cu Japonia, Coreea de Sud, SUA și China.

În ciuda incertitudinii care însoțește tehnologiile emergente, este clar că o serie de inovații radicale pot fi cruciale pentru dubla tranziție și pentru competitivitate¹³. UE este un campion tehnologic în domeniul producției și al materialelor avansate, iar întreprinderile sale furnizează mulți factori esențiali pentru liniile de producție globale. UE este lider în ceea ce privește mobilitatea inteligentă și durabilă a viitorului și tehnologiile cu emisii scăzute de dioxid de carbon. Capacitățile UE în domeniul inteligenței artificiale, al volumelor mari de date și al roboticii sunt similare cu cele ale Japoniei, dar trebuie să ținem pasul cu liderii: SUA și China. În ceea ce privește tehnologiile cuantice esențiale, SUA, Japonia și China ocupă în prezent pozițiile de lideri¹⁴. Până în 2025, UE va dispune de primul său calculator cu accelerație cuantică și, dacă vor fi realizate investițiile aferente necesare, ar putea fi în avangarda capacităților cuantice până în 2030¹⁵.

Printre alte tehnologii promițătoare se numără microelectronica, materialele noi pentru produse electronice biodegradabile, electronica flexibilă și imprimată și tehnologiile bazate pe materiale 2D, cum ar fi grafenul. În plus, multe tehnologii-pilot au un potențial ridicat de decarbonizare. Printre acestea se numără hidrogenul curat, combustibilii cu emisii scăzute de dioxid de carbon, captarea și stocarea/utilizarea dioxidului de carbon, bateriile durabile de nouă generație, tehnologiile și materialele biologice, cracarea metanului¹⁶, supraconductivitatea la temperatură înaltă, energia geotermală și energia oceanică avansată, generarea de energie eoliană la altitudine ridicată și reactoarele nucleare avansate bazate pe

¹¹ Kyle J. Foreman *et al.* (2018), *Forecasting life expectancy, years of life and all-cause and cause-specific formality for 250 causes of death: reference and alternative scenarios for 2016-2040 for 195 countries and territories* (The Lancet).

¹² Cea mai mare parte a cererilor de brevete la nivel mondial în domeniul tehnologiilor avansate de producție și al internetului obiectelor pentru mobilitate provin din UE. Comisia Europeană (2020), *Science, research and innovation performance of the EU 2020*.

¹³ SWD(2021) 352.

¹⁴ SUA investește peste 1 miliard EUR în perioada 2019-2028, iar China construiește în prezent un laborator național pentru științe informatice cuantice, cu o valoare de 9 miliarde EUR. JRC (2021), *Shaping and securing the EU's Open Strategic autonomy by 2040 and beyond*.

¹⁵ COM(2021) 118.

¹⁶ Gaz al cărui efect de seră este de 25 de ori mai mare decât cel al dioxidului de carbon.

fuziune¹⁷. Diverse soluții bazate pe natură, cum ar fi reîmpădurirea pe scară largă, au, de asemenea, un potențial major în acest context.

Dincolo de tehnologiile specifice, hiperconectivitatea impulsionează transformarea. Aceasta determină o convergență sporită a industriilor, a produselor, a tehnologiilor și a serviciilor. Numărul dispozitivelor conectate la nivel mondial ar putea crește de la 30,4 miliarde în 2020 la 200 de miliarde în 2030. Conectivitatea sporită a obiectelor, a locurilor și a persoanelor va avea ca rezultat noi produse, servicii, modele de afaceri, stiluri de viață și de muncă. În același timp, aceasta are ca rezultat creșterea riscului de atacuri cibernetice și de întreruperi ale rețelelor, atât în lumea digitală, cât și în cea fizică, de exemplu în ceea ce privește infrastructuri esențiale precum conductele și spitalele. De asemenea, ar putea crește riscul încălcării drepturilor de proprietate intelectuală și al pierderii și furtului de date. Pandemia nu a făcut decât să accelereze hiperconectivitatea, iar impactul său social trebuie monitorizat cu atenție.

Pe de altă parte, noile tehnologii și hiperconectivitatea sunt însoțite de provocări. Anumite locuri de muncă se vor pierde odată cu automatizarea¹⁸. Doar în UE, în 2018 s-a constatat că aproximativ 14 % dintre lucrătorii adulți se confruntă cu un risc foarte ridicat de automatizare¹⁹. În viitor, 50 % din locurile de muncă actuale de la nivel mondial ar putea fi automatizate²⁰, cu diferențe semnificative între țări și sectoare²¹. Vor apărea noi locuri de muncă, dar care vor necesita noi competențe. Dacă nu sunt abordate, aceste tendințe ar putea duce la erodarea drepturilor sociale fundamentale și la creșterea inegalităților și a dependențelor în interiorul statelor și între acestea. În plus, tranziția digitală poate duce la creșterea cantităților de deșeuri electronice și a cererii de energie sau de resurselor rare²².

3. PRESIUNEA ASUPRA MODELELOR DE GUVERNANȚĂ ȘI A VALORILOR DEMOCRATICE

UE este cel mai mare grup de democrații din lume, însă guvernarea democratică este în declin la nivel mondial. 2020 a fost al 15-lea an consecutiv de declin al drepturilor politice și libertăților civile la nivel mondial²³, situație exacerbată în multe regiuni de pandemia de COVID-19. 34 % din populația lumii trăiește în țări în care guvernarea democratică este în declin și doar 4 % locuiește în țări care devin mai democratice²⁴. Este probabil ca în următoarele decenii să persiste contestația geopolitică²⁵, polarizarea și tensiunile între state. Dacă actuala erodare a guvernării democratice va continua, aceasta va afecta atât democrațiile existente, cât și pe cele emergente. Performanța pe termen lung a sistemelor

¹⁷ Forumul Economic Mondial (2015), *Scaling technologies to decarbonise energy*. Generarea de energie nucleară bazată pe fuziune poate contribui la soluționarea problemei deșeurilor radioactive rezultate din energia nucleară bazată pe fisiune.

¹⁸ Forumul Economic Mondial (2020), *The future of jobs report 2020*.

¹⁹ Pouliakas K. (2018), *Determinants of automation risks in the labour market, a skills-needs approach*, IZA Institute of Labour Economics.

²⁰ Sursă: Comisia Europeană.

²¹ OECD (2021), *What happened to jobs at risk of automation, policy brief on the future of work*.

²² Parlamentul European, *E-waste in the EU: facts and figures* (infografic).

²³ Freedom House, *Freedom in the World 2021*.

²⁴ Alizada N., Cole R., Gastaldi L., Grahn S., Hellmeier S., Kolvani P., Lachapelle J., Lührmann A., Maerz S. F., Pillai S., Lindberg S. I. 2021. *Autocratization Turns Viral. Democracy Report 2021*. Universitatea Göteborg: Institutul V-Dem.

²⁵ A se vedea, de exemplu, Sharon Lecocq (2020), *EU foreign policy and hybrid actors in the Middle East: ready for geopolitical contestation?*, *Global Affairs*, 6:4-5, 363-380, DOI: 10.1080/23340460.2021.1872401.

democratice depinde de capacitatea acestora de a se adapta la noile realități și de a rămâne reziliente la provocările interne și externe.

Este probabil ca zonele de instabilitate și de conflict din apropierea UE sau mai îndepărtate să persiste și chiar să se extindă. Este probabil ca atât actorii statali, cât și cei nestatali să își consolideze instrumentele hibride, cum ar fi utilizarea tehnologiilor disruptive, dezinformarea și răspândirea de informații eronate, operațiunile de informare și influența militară și nemilitară. Reprimarea libertăților și a reformelor democratice, precum și instabilitatea continuă în țările și regiunile din vecinătatea apropiată și mai îndepărtată a UE, precum Afganistan sau Siria, vor continua să aibă un impact asupra presiunii migrației.

Dezinformarea la scară largă, facilitată de noile instrumente și platforme online, va genera provocări din ce în ce mai mari pentru sistemele democratice și va conduce la un nou tip de război informațional. Țările, grupurile de criminalitate organizată, întreprinderile sau persoanele fizice utilizează aceste mijloace pentru a răspândi dezinformarea la nivel mondial sau pentru a obține avantaje competitive. Acest lucru ar putea amenința democrațiile noastre, polariza dezbaterile și pune în pericol sănătatea, securitatea și mediul.

4. SCHIMBĂRILE ÎN ORDINEA ȘI DEMOGRAFIA MONDIALĂ

Populația lumii va ajunge la 8,5 miliarde în 2030 și la 9,7 miliarde în 2050. Creșterea populației va fi neomogenă. În multe economii avansate, aceasta va stagna. Se estimează că populația UE va scădea la puțin peste 420 de milioane, ceea ce reprezintă 4,3 % din populația mondială. În Asia, anii 2040 ar putea reprezenta un punct de inflexiune, după care se estimează că populațiile mai întâi vor ajunge la un nivel constant, apoi, la jumătatea secolului, vor începe să scadă, iar Asia de Est se va confrunta cu un declin demografic rapid²⁶. Pentru populația Africii se estimează o creștere de la 1,2 miliarde la 1,8 miliarde între 2017 și 2035, an în care aproximativ jumătate din populație ar avea sub 21 de ani. În 2050, India, China, Nigeria, SUA și Pakistan vor fi țările cele mai populate (*figura 2*). Creșterea demografică va influența ambițiile geopolitice și poate crea, de asemenea, provocări legate de sustenabilitate sau migrație. Până în 2050, populația în vârstă de muncă va scădea cu aproximativ 16 % în Europa și cu 17 % în China, dar va crește în America de Nord și în India²⁷. Vârsta mediană estimată a populației UE va crește de la 43,9 ani în 2020 la 48,2 ani până în 2050. Se estimează că raportul total de dependență²⁸ va crește în multe zone din UE. Dacă această tendință continuă, până în 2050 ar putea exista 135 de persoane inactive dependente pentru 100 de lucrători în UE²⁹.

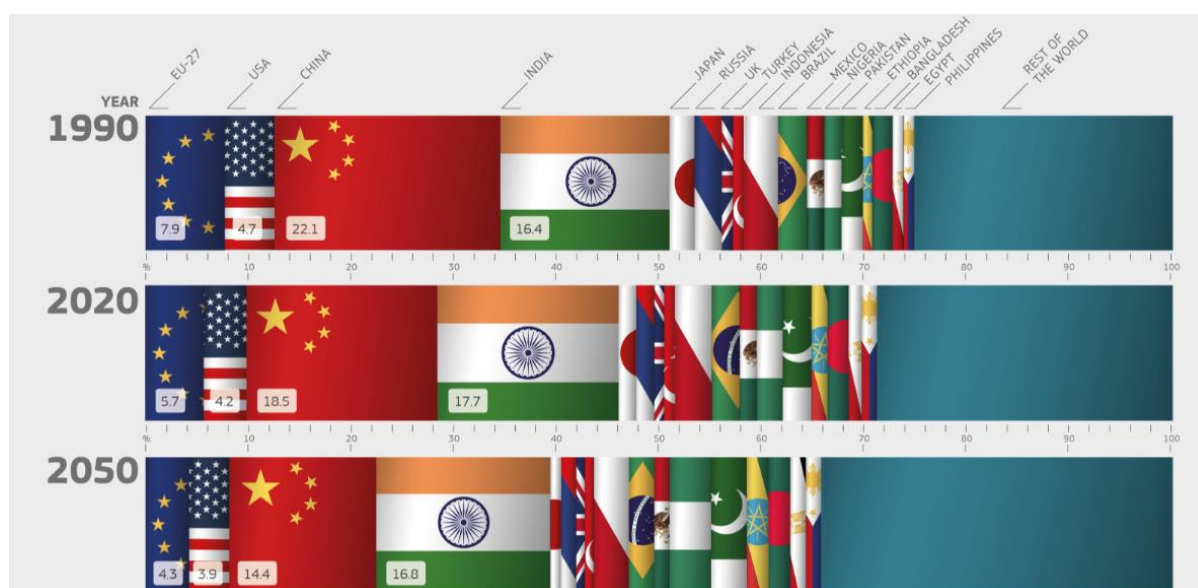
²⁶ ONU (2019), *World population prospects*.

²⁷ JRC (2021), *Shaping & securing the EU's Open Strategic Autonomy by 2040 and beyond*.

²⁸ Raportul total de dependență se referă la numărul de persoane care sunt susceptibile să depindă de sprijinul celorlalți pentru viața lor zilnică – tineri și persoane în vârstă – raportat la numărul de persoane care sunt capabile să ofere acest sprijin (Eurostat).

²⁹ JRC (2019), *Demographic scenarios for the EU: migration, population and education*.

Figura 2: Previțiuni privind ponderile populației mondiale³⁰

Deceniile următoare vor fi marcate de o redistribuire din ce în ce mai mare a puterii globale, centrul său de gravitație geoeconomic mutându-se spre est³¹. Țările G7 (Canada, Franța, Germania, Italia, Japonia, Regatul Unit, SUA) reprezintă în prezent aproximativ 40 % din PIB-ul mondial, în scădere de la peste 60 % în 1975³². Pondere economică a „celor 7 țări emergente” (Brazilia, China, India, Indonezia, Mexic, Rusia, Turcia) se ridică la aproximativ două treimi față de cea a G7. Acest raport se va inversa până în 2050. China urmează să devină cea mai mare economie înainte de sfârșitul acestui deceniu, cu posibilitatea ca India să depășească UE în următorii 20 de ani (figura 3). În același timp, creșterea PIB-ului în țările emergente și în curs de dezvoltare nu se traduce neapărat într-o mai bună calitate a vieții pentru cetățenii lor, inclusiv pentru țările cu un PIB pe cap de locuitor ridicat³³. Agravarea inegalităților și standardele de mediu și de muncă mai scăzute rămân probleme majore pentru economiile emergente.

Este probabil ca rivalitatea și fragilitatea la nivel mondial să crească. Concurența SUA-China ar putea deveni un element definitoriu al peisajului geopolitic. Tranziția energetică va contribui în continuare la redistribuirea puterii. Exportatorii de combustibili fosili cu economiile cele mai puțin diversificate și/sau cu cele mai slabe instituții riscă să fie cei mai afectați. Pe de altă parte, țările cu o mare capacitate de a produce și a exporta energie din surse regenerabile vor dobândi influență. UE se poate aștepta la tensiuni continue și la concurență ostilă (inclusiv din partea Chinei și a Rusiei), ceea ce va necesita politici solide pentru a dezvolta stabilitatea și prosperitatea, în special în vecinătatea sa. Concurența în ceea ce privește zone contestate, cum ar fi spațiul sau regiunea arctică, ar putea genera noi tensiuni. Amenințările tot mai mari reprezentate de criminalitatea organizată, corupție,

³⁰ ONU (2019), *World population prospects*.

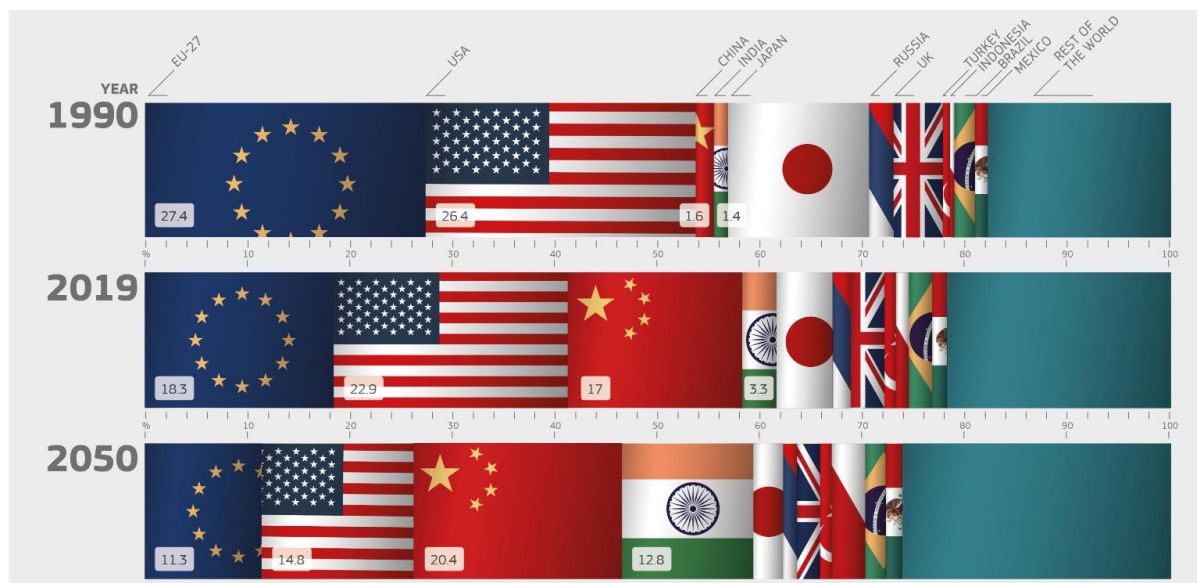
³¹ Acest lucru este deja resimțit în cadrul organizațiilor internaționale, unde economiile emergente exercită o influență din ce în ce mai mare asupra elaborării politicilor.

³² UE este, de asemenea, un membru „neenumerat” al G7. Întrucât participă la această cooperare în calitate de organizație supranațională, UE nu este luată în considerare în această comparație.

³³ Indicele dezvoltării umane a fost creat pentru a sublinia faptul că, pentru evaluarea dezvoltării unei țări, oamenii și capacitățile acestora ar trebui să fie criteriile finale, nu doar creșterea economică.

extremism, terorism și amenințările hibride, inclusiv instrumentalizarea migrației în scopuri politice, ar putea constitui un pericol din ce în ce mai mare pentru securitatea UE.

Figura 3: Previzuni privind ponderile PIB-ului mondial³⁴

Concurența multidimensională și interdependențele profunde sunt susceptibile să constituie caracteristici definitorii ale unei ordini mondiale din ce în ce mai multipolare. Guvernanța și infrastructura de la nivel mondial sunt expuse riscului de fragmentare din cauza rivalităților intensificate din diferite domenii. Este probabil să apară actori mai diverși și mai ambițioși, cu capacități și aspirații în creștere. Printre aceștia se numără actori nestatali și intrastatali, precum și mișcări transnaționale. Deși niciun actor nu va fi în măsură să domine toate regiunile și domeniile de politică³⁵, noi dependențe și capacități strategice vor continua să apară și să evolueze.

III. ABORDAREA PROVOCĂRILOR ȘI VALORIFICAREA OPORTUNITĂȚILOR PENTRU CA UE SĂ DEVINĂ LIDER MONDIAL

1. ASIGURAREA UNOR SISTEME SANITARE ȘI ALIMENTARE SUSTENABILE ȘI REZILIENTE

Sistemele de sănătate din UE sunt printre cele mai avansate din lume³⁶, dar sustenabilitatea și reziliența lor trebuie îmbunătățite. Pentru aceasta sunt necesare

³⁴ Cifrele corespund ponderilor PIB-ului nominal, măsurate în dolari SUA la valoarea actuală. Acestea sunt obținute din cele mai recente proiecții pe termen lung ale OCDE (*Economic Outlook 103*, iulie 2018). Cu ajustarea în funcție de paritatea puterii de cumpărare, creșterea Chinei și a Indiei este mai rapidă. PIB-ul ajustat al Chinei este deja mai mare decât cel al SUA sau al UE, iar India le va depăși până în 2040. Acest lucru se datorează faptului că convergența economică tinde să implice o creștere a prețurilor locale (de exemplu, ale serviciilor), astfel încât ajustarea în funcție de paritatea puterii de cumpărare majorează PIB-ul economiilor emergente în raport cu economiile dezvoltate. Comparațiile PIB-ului real dintre aceste patru exemple sunt similare cu cele bazate pe PIB-ul nominal.

³⁵ Consiliul Național de Informații al SUA (2021), *Global trends 2040*. Publicat o dată la patru ani începând din 1997, raportul evaluează principalele tendințe și incertitudini care vor influența mediul strategic al SUA în următorii 20 ani. Sistemul european de evaluare a strategiilor și a politicilor a fost consultat în vederea pregătirii celei mai recente ediții.

³⁶ Comisia Europeană (2020), Raport privind impactul schimbărilor demografice.

investiții în modele inovatoare de îngrijire (de exemplu îngrijire integrată, telemedicină), consolidarea forței de muncă din domeniul sănătății, axarea pe măsuri preventive și abordarea comorbidității. Pentru a asigura o îmbătrânire în condiții mai bune de sănătate, stilurile de viață mai sănătoase și activitatea fizică vor trebui combinate cu măsuri inteligente care să înlocuiască îngrijirea pe termen lung, cum ar fi soluțiile de medicină la distanță și robotica pentru îngrijirea la domiciliu. Noile tehnologii, corelate cu politicile sociale și de sănătate, ar putea reduce costurile suplimentare asociate cu îmbătrânirea populației, permițându-le în același timp persoanelor în vârstă și persoanelor cu handicap să trăiască mai autonom. Interacțiunea online, monitorizarea și autoîngrijirea adecvată a pacienților ar putea aduce economii anuale ale cheltuielilor publice cu asistența medicală la nivelul UE³⁷ în valoare de până la 120 de miliarde EUR. Un spațiu european comun al datelor privind sănătatea ar putea sprijini dezvoltarea și implementarea rapidă a medicinei personalizate prin intermediul deciziilor bazate pe date, îmbunătățind astfel eficacitatea și accesibilitatea asistenței medicale.

La începutul pandemiei, a devenit evidentă dependența strategică a UE de țările terțe pentru produse critice, precum cele farmaceutice. Din 5 200 de produse importate, UE este puternic dependentă în ceea ce privește 137 de produse din „ecosisteme sensibile”³⁸, 14 dintre acestea făcând parte din ecosistemul sanitar. O parte importantă a ingredientelor active utilizate pentru medicamentele generice provine din India și China, la fel ca majoritatea materiilor prime și a produselor intermediare utilizate în farmaceutică. În prezent, aceste două țări își consolidează măsurile de protecție a mediului și de siguranță pentru sectorul chimic, iar China închide unele unități de producție. Acest lucru ar putea avea implicații asupra disponibilității și a prețurilor medicamentelor³⁹. Deși dispune de capacități puternice de producție a medicamentelor inovatoare, UE trebuie să asigure securitatea aprovizionării cu produse esențiale care nu mai sunt protejate prin brevete, cu ajutorul unor lanțuri de aprovizionare deosebit de consolidate, prin intermediul unor surse alternative. Cu toate acestea, lanțurile de aprovizionare cu produse farmaceutice sunt extrem de complexe și necesită cea mai înaltă calitate. Prin urmare, acestea sunt deosebit de vulnerabile la întreruperile aprovizionării. În cazul unei crize de sănătate publică sau al unor întreruperi ale aprovizionării, nu este posibil să se creeze în scurt timp producători alternativi ai anumitor componente-cheie. Cu toate acestea, pentru sănătatea publică este esențial ca anumite produse să fie disponibile în orice moment⁴⁰. Instituirea sau reinstituirea capacității de producție a anumitor medicamente esențiale și contramăsuri medicale în UE ar putea fi sprijinită de inovările aduse proceselor de fabricație, pentru a compensa eventualele costuri de producție mai ridicate din UE și pentru a ne consolida poziția de lider în ceea ce privește fabricarea ecologică și digitală a produselor farmaceutice.

O Uniune Europeană a sănătății ar consolida capacitatea UE de a face față unor noi crize sanitare. Pandemia a pus în evidență necesitatea unei revizuirii complete a structurilor și mecanismelor UE relevante pentru prevenire și răspuns în cazul amenințărilor

³⁷ COM(2021) 118.

³⁸ SWD(2021) 352. Noua strategie industrială actualizată identifică o serie de domenii în care se constată cea mai puternică dependență a UE de un număr limitat de furnizori, domenii definite drept „ecosisteme sensibile” (de exemplu industria aerospațială și de apărare, industria electronică, sănătatea etc.). Documentul anunțat o a doua etapă de revizuire a potențialelor dependențe și o monitorizare periodică a dependențelor actuale și viitoare ale UE.

³⁹ Comisia Europeană (2020), buletinul de analiză prospectivă *Foresight ON* consacrat sănătății.

⁴⁰ De exemplu, dependența puternică a UE de plasmă din SUA, în special în cazul în care nu sunt disponibili alți furnizori, subminează capacitățile sale de asistență medicală și posibilitatea de a reacționa în cazul unor noi crize de sănătate publică.

transfrontaliere la adresa sănătății. O Uniune europeană a sănătății mai puternică ar putea îmbunătăți gradul de pregătire colectivă a UE pentru amenințările la adresa sănătății, precum și coordonarea în perioade de criză. Autoritatea UE pentru pregătire și răspuns în caz de urgență sanitară (HERA) va contribui la anticiparea amenințărilor transfrontaliere la adresa sănătății și va sprijini pregătirea și răspunsul, concentrându-se pe evaluări anticipative ale amenințărilor, studii de perspectivă, cunoașterea pieței și analizarea perspectivelor în ceea ce privește agenții patogeni și tehnologiile emergente. Aceste cunoștințe vor ajuta, de asemenea, HERA să coordoneze elaborarea unui raport anual privind stadiul pregătirii. La scară mondială, este în continuare important să se consolideze pregătirea și răspunsul internațional în cazul unor viitoare pandemii, în special prin reformarea Organizației Mondiale a Sănătății și prin consolidarea capacității acesteia de a aborda urgențele sanitare. Aceasta include eforturile în direcția unui tratat internațional privind pandemiile⁴¹ și stimularea capacităților de producție locale. Multilateralismul este singura modalitate de a preveni repetarea unor crize similare în viitor.

Sistemele alimentare ale UE sunt din ce în ce mai problematice, însă noile tehnologii le-ar putea consolida sustenabilitatea și reziliența. În timpul pandemiei, măsurile luate de UE pentru a facilita circulația produselor alimentare în cadrul pieței unice și a menține deschis comerțul mondial au fost esențiale. Cu toate acestea, schimbările climatice și degradarea naturii pot denatura oferta, cererea și schimburile comerciale din principalele regiuni producătoare de alimente, inclusiv din UE, determinând instabilitate și creșteri ale prețurilor⁴², care ar putea avea efecte socioeconomice grave. Schimbările în ceea ce privește cererea și regimul alimentar vor avea, de asemenea, o influență. De exemplu, progresele în materie de nutrigenomică (domeniu care studiază legătura dintre genomul uman și nutriție și sănătate) vor conduce la o regimuri alimentare mai personalizate și la noi nevoi în materie de sănătate⁴³. Adoptarea unui cadru legislativ pentru sisteme alimentare sustenabile va accelera și va facilita tranziția și va îmbunătăți sustenabilitatea alimentară. Inovațiile disruptive, precum produsele alimentare din insecte și din alge, agricultura celulară sau cultivarea în interior⁴⁴, ar putea reduce amprenta ecologică a producției alimentare. Biotehnologia, inclusiv noile tehnici genomice, ar putea juca un rol esențial în dezvoltarea unor modalități inovatoare și sustenabile de protejare a recoltelor împotriva dăunătorilor, a bolilor și a efectelor schimbărilor climatice. O abordare coerentă și sustenabilă a întregului sistem alimentar, de la producția alimentelor la reducerea risipei alimentare, va fi esențială.

2. ASIGURAREA UNEI ENERGII DECARBONIZATE ȘI ACCESIBILE CA PREȚ

Asigurarea unei aprovizionări suficiente cu energie decarbonizată și accesibilă ca preț este esențială pentru ca Europa să devină mai verde și mai digitală. Punerea în aplicare a obiectivelor verzi ale UE ar însemna că, până în 2050, peste 80 % din consumul intern brut de energie ar proveni din surse cu emisii scăzute de dioxid de carbon, în principal din surse regenerabile, în timp ce combustibilii fosili utilizați în scopuri energetice ar scădea la mai

⁴¹ UE și un grup de țări din toate regiunile OMS au constituit o coalitie înaintea celei de a 74-a sesiuni a Adunării Mondiale a Sănătății din mai 2021 pentru a institui un proces de elaborare a unei convenții, a unui acord sau a unui alt instrument internațional al OMS privind pregătirea și răspunsul în caz de pandemie.

⁴² Comisia Europeană (2021), buletinul de analiză prospectivă *Foresight ON* consacrat sinergiilor dintre industriile civile, de apărare și spațiale.

⁴³ Institutul Fraunhofer pentru cercetare în domeniul sistemelor și al inovării (2019), *50 trends influencing Europe's food sector by 2035*.

⁴⁴ Comisia Europeană (2020), buletinul de analiză prospectivă *Foresight ON* consacrat sănătății.

puțin de 10 %⁴⁵. Reducerea dependenței UE de combustibilii fosili necesită un grad sporit de utilizare a energiei din surse regenerabile și diversificarea rapidă a surselor de aprovizionare cu energie a UE. Este, de asemenea, necesară dezvoltarea infrastructurii energetice, a rețelelor inteligente și a unor noi tehnologii și soluții ecologice și cu emisii scăzute de dioxid de carbon, în UE și împreună cu principalele țări terțe partenere. În fine, trebuie să se prevină relocarea emisiilor de dioxid de carbon. Îmbunătățirea eficienței energetice va fi esențială pentru evitarea unui posibil efect de recul, pe măsură ce energia din surse regenerabile devine mai ieftină și consumul său crește. Pentru a îndeplini obiectivele Acordului de la Paris și ale Pactului verde european, intensitatea energetică din UE va trebui să scadă puternic, la aproximativ jumătate din nivelurile actuale⁴⁶, până în 2050.

Atingerea obiectivului de neutralitate climatică până în 2050 ar putea contribui la reducerea dependenței energetice a UE de la aproximativ 60 % în prezent la 15 %.⁴⁷

Acest lucru ar trebui să fie susținut de progrese semnificative în ceea ce privește economia circulară. O uniune energetică aprofundată va sprijini decarbonizarea, va îmbunătăți eficiența energetică, va consolida piața internă a energiei și va spori securitatea aprovizionării. Traectoriile de tranziție și o agendă solidă pentru investiții în infrastructuri durabile și cu emisii scăzute de dioxid de carbon în UE și în afara acesteia ar crea oportunități de investiții pentru întreprinderile din UE. Aceasta ar contribui, de asemenea, la asigurarea coerenței sprijinului public și a unei cercetări și inovări susținute pentru a dezvolta noi tehnologii și surse de energie curată, în domeniile cu disfuncționalități ale pieței în care sectorul privat nu obține rezultate. Va fi important ca tehnologiile emergente să fie extinse și să devină convenabile ca preț și accesibile pentru economiile în curs de dezvoltare, pentru a asigura adoptarea lor pe scară largă. În paralel, o economie mai circulară și stabilirea unor prețuri realiste ale externalităților ar reduce consumul de energie din UE.

Decarbonizarea energiei va avea efecte pe termen lung asupra dinamicii geopolitice, cu apariția unor noi dependențe strategice și dispariția altora. Aceasta va avea impact atât asupra economiilor producătoare de petrol și gaze, cât și asupra liderilor în domeniul energiei din surse regenerabile. Vor fi necesare eforturi pentru a facilita această tranziție și pentru a gestiona problema scăderii veniturilor în statele producătoare vulnerabile. Progresele semnificative în ceea ce privește reducerea emisiilor asociate producției (cum ar fi metanul din gazele fosile) vor permite o tranziție ordonată. Noile tehnologii vor fi esențiale în acest context. Asigurarea disponibilității acestora la prețuri accesibile va aduce beneficii UE și ar putea ajuta economiile emergente să sară peste etapa infrastructurilor bazate pe combustibili fosili și să adopte alternative cu emisii de carbon mai scăzute. Acest tip de cooperare oferă, de asemenea, oportunități economice și de conectivitate pentru UE. În plus, natura descentralizată a viitoarelor rețele energetice, combinată cu capacități ridicate de apărare cibernetică, va sprijini reziliența UE, producerea energiei electrice fiind distribuită pe scară mult mai largă decât în sistemele energetice centralizate și mai vulnerabile din prezent.

⁴⁵ Stabilirea unui obiectiv mai ambițios în materie de climă pentru Europa în perspectiva anului 2030 – Investirea într-un viitor neutru din punct de vedere climatic, în interesul cetățenilor, SWD(2020) 176.

⁴⁶ Agenția Internațională pentru Energie Regenerabilă (2018), *Global energy transformation: a roadmap to 2050*.

⁴⁷ Sursă: Eurostat.

3. CONSOLIDAREA CAPACITĂȚII ÎN MATERIE DE GESTIONARE A DATELOR, DE INTELIGENȚĂ ARTIFICIALĂ ȘI DE TEHNOLOGII DE VÂRF

Suveranitatea digitală a UE va depinde de capacitatea de a stoca, a extrage și a prelucra date, îndeplinind, în același timp, cerințele în materie de încredere, securitate și drepturi fundamentale. Economia digitală, în special prelucrarea datelor, tehnologiile de tip cloud computing și tehnicile de calcul la margine, pot avea un efect pozitiv asupra economiei și a competitivității UE⁴⁸. Întreprinderile și administrațiile publice din UE vor adopta din ce în ce mai mult tehnologiile de analiză a datelor utilizatorilor și entităților, internetul obiectelor și inteligența artificială. Aceste tehnologii au aplicații ample și variate⁴⁹. UE a introdus obiective de investiții și instrumente de finanțare semnificative pentru a promova dezvoltarea și implementarea tehnologiilor de tip cloud computing și a tehnicilor de calcul la margine de nouă generație și disruptive. Odată cu utilizarea sporită a datelor pentru aplicații industriale și comerciale, o abordare strategică a dezvoltării și implementării sistemelor de internet industrial al obiectelor, a rețelelor 5G/6G și a tehnicilor de calcul la margine, cu capacitatea de a gestiona și de a analiza rapid volume mari de date, va fi esențială pentru a îndeplini obiectivele dublei tranziții.

Volumele mari de date și analiza avansată evoluează rapid, SUA și China fiind lideri în acest domeniu. Aceste instrumente oferă în timp real indicatori precoce ai unor posibile crize, permit detectarea rapidă a bolilor, precum și detectarea pe distanțe lungi a activităților militare. Este probabil ca utilizarea unor astfel de analize în procesul decizional să crească. Din perspectiva UE, este important ca aceste tehnologii să fie dezvoltate respectând drepturile fundamentale și valorile UE, în special atunci când pentru dezvoltarea și adoptarea lor sunt utilizate volume masive de date, inclusiv date cu caracter personal. Dezvoltarea și adoptarea tehnologiilor critice se bazează pe volume masive de date. În prezent, datele produse în UE sunt în mare parte stocate și prelucrate în sisteme de stocare în cloud operate de furnizori din afara UE, ceea ce le supune jurisdicțiilor unor țări terțe. Aceasta creează dependențe și riscuri strategice pentru securitatea cibernetică, protecția datelor, acces și securitate. De asemenea, aceasta înseamnă că furnizorii din afara UE obțin profituri din prelucrarea acestor date. UE ar trebui să își consolideze capacitățile de stocare a datelor, să asigure accesul la date deschise, sigure și transparente și să pună la dispoziție conexiuni cu flux mare de date. De asemenea, UE ar trebui să își protejeze poziția de lider în ceea ce privește dezvoltarea și implementarea unei inteligențe artificiale fiabile. UE ar trebui să promoveze standardele și valorile sale în relațiile cu partenerii de încredere din întreaga lume.

În contextul creșterii exponențiale a cererii de semiconductori, UE trebuie să se poziționeze mai ferm în domeniul dezvoltării și producției tehnologiilor de nouă generație. Accesul la semiconductori ar putea fi compromis de capacitatea de producție limitată, iar deficitele pot afecta grav continuitatea activității diferitelor industrii. UE are atuuri notabile și găzduiește un furnizor de echipamente de producție esențial pentru toți principalii producători, dar înregistrează întâzieri în ceea ce privește producția de procesoare

⁴⁸ Efectul economiei digitale asupra PIB-ului și a productivității este încă dezbătut. Potrivit unor simulări macroeconomice recente, contribuția suplimentară cumulată la PIB a noilor tehnologii digitale până în 2030 s-ar putea ridica la 2,2 mii de miliarde EUR în UE, ceea ce reprezintă o creștere de 14,1 % față de 2017 [DG CNECT (2020), *Shaping the digital transformation in Europe*]. În același timp, unii economiști consideră că noile tehnologii au un efect redus asupra PIB-ului și a productivității.

⁴⁹ De exemplu, mobilitatea multimodală conectată și automatizată și schimbul neîntrerupt de date ar putea sprijini modalități mai sustenabile pentru circulația persoanelor și a mărfurilor, reduce semnificativ numărul deceselor și vătămărilor în accidente rutiere și îmbunătăți calitatea vieții și eficiența sistemelor de transport.

de nouă generație și de semiconductori avansați. Taiwan, China, Coreea de Sud⁵⁰ și SUA investesc masiv în stimularea producției lor interne de semiconductori. În plus, producătorii de cipuri din Taiwan, Coreea de Sud, Japonia și SUA au anunțat investiții private masive în noi capacități de producție. Pentru a rămâne în cursă, UE trebuie să investească în capacități pentru următoarea generație de procesoare și cipuri semiconductoare. Pentru aceasta sunt necesare o examinare mai strictă a achizițiilor străine ale capacităților de producție europene, investiții în cercetare și dezvoltare și crearea unor condiții favorabile de-a lungul întregului lanț valoric.

4. ASIGURAREA ȘI DIVERSIFICAREA APROVIZIONĂRII CU MATERII PRIME CRITICE

Materiile prime critice sunt esențiale pentru dubla tranziție a UE. În următoarele două decenii, extinderea tehnologiilor verzi, cum ar fi cele care stau la baza energiei eoliene și solare, a stocării energiei la nivel intern și a producției de baterii pentru vehiculele electrice, va duce la creșterea cererii de materii prime precum cobaltul, litiul, grafitul, manganul și nichelul⁵¹. Cu toate acestea, provocarea nu se limitează la tehnologiile verzi. De exemplu, se preconizează că sectorul dronelor de mici dimensiuni, pentru care China livrează peste o treime din materiile prime, va crește exponențial până în anii 2030, prezentând un potențial ridicat pentru subsectoarele civil și comercial și generând o creștere semnificativă a cererii de galiu, indiu, scandiu și titan, printre altele. Industria de apărare se bazează în mare măsură pe materii prime critice: spre exemplu, aproape jumătate din materiile prime necesare producerii de aeronave⁵² provin din țări terțe. Se preconizează că pe măsură ce va crește cererea de materii prime critice, principalii furnizori (*figura 4*) vor fi tot mai dispuși să impună restricții la export⁵³.

⁵⁰ China investește peste 200 de miliarde USD în cadrul planului „Fabricat în China 2025”, cu ambiția de a ajunge la o autonomie de 70 % în ceea ce privește producția de cipuri până în 2025. Coreea de Sud intenționează să investească 450 de miliarde USD în semiconductori până în 2030, cu accent pe tehnologiile de producție. Întreprinderea taiwaneză TSMC – Taiwan Semiconductor Manufacturing Company investește peste 100 de miliarde USD pe o perioadă de trei ani pentru extinderea capacității de producție.

⁵¹ Comisia Europeană (2020), *Critical raw materials for strategic technologies and sectors in the EU – a foresight study*.

⁵² Materii prime critice precum magneziul, niobiul, germaniul, borații, cobaltul și beriliul și pământurile rare, cum ar fi dysprosiul, samariul, neodimul, praseodimul și ytriul.

⁵³ Comisia Europeană (2021), *Tabloul de bord privind materiile prime*, ediția a treia.

Figura 4: Principalii furnizori de materii prime critice ai UE⁵⁴

O combinație inteligentă de politici de cercetare, industriale și comerciale cu parteneriate internaționale ar putea asigura o aprovizionare sustenabilă și diversificată. UE se confruntă cu provocări legate de acces, diversificare limitată, întreruperi ale aprovizionării și insuficiența capacităților de prelucrare, reciclare, rafinare și separare. UE trebuie să se pregătească pentru o viitoare eroziune a securității aprovizionării cu materii prime critice, cauzată de factorii majori care modelează mediul geopolitic: fragilitatea statală, constrângerile economice și schimbările climatice. În majoritatea cazurilor, industria este cea mai în măsură să reducă dependențele strategice prin mijloace precum diversificarea aprovizionării, utilizarea pe scară mai largă a materiilor prime secundare și substituirea. Cu toate acestea, în cazul multor materii prime critice, potențialul de diversificare a aprovizionării este destul de limitat din cauza surselor limitate din punct de vedere geografic sau a existenței unor monopoluri sau oligopoluri *de facto*. Eforturile industriei de a asigura accesul la materiile prime critice și de a-și reduce cererea (prin eficiență, prelungirea duratei de viață a produselor și economia circulară) necesită o strategie clară pe termen lung. În fine, trebuie să fie explorate noi surse de aprovizionare, cum ar fi mineritul pe platforme marine și mineritul spațial, în conformitate cu principiile și angajamentele convenite la nivel internațional.

5. ASIGURAREA POZIȚIEI CONFERITE DE AVANTAJUL PRIMULUI VENIT ÎN MATERIE DE STANDARDIZARE LA NIVEL MONDIAL

UE este în competiție pentru a beneficia de avantajul primului venit în materie de standardizare. Acest lucru este deosebit de relevant în cazul tehnologiilor emergente (împreună cu produsele și serviciile conexe), cum ar fi inteligența artificială, tehnologia blockchain, tehnologia cuantică, securitatea cibernetică, datele sensibile și specializate (de exemplu cele din domeniul sănătății și al spațiului), monedele digitale și substanțele chimice. Alte domenii prioritare includ tehnologiile verzi precum hidrogenul, stocarea energiei, energia eoliană offshore și transportul durabil. Partenerii noștri comerciali iau măsuri mai hotărâte în ceea ce privește standardizarea; China, de exemplu, lucrează la un plan denumit „China standards 2035”, pentru a identifica tehnologiile de nouă generație pe care le-ar putea

⁵⁴ JRC (2021), *Shaping and securing the EU's Open Strategic autonomy by 2040 and beyond*.

impune celor 140 de țări care participă la inițiativa „O centură, un drum”. Capitalismul de stat chinezesc nu este însă întotdeauna compatibil cu reglementarea globală deschisă, cu standardele axate pe oameni și cu valorile sustenabile.

Bilanțul UE în materie de stabilire a normelor interne și a standardelor internaționale de facto oferă o bază solidă pentru abordarea acestei provocări. Așa-numitul „efect Bruxelles”⁵⁵, datorită căruia corporațiile multinaționale respectă reglementările de la nivelul UE, este un produs secundar al stricteții reglementărilor respective și al dimensiunii pieței unice. Poziția comercială a UE este, de asemenea, un factor esențial al puterii sale de reglementare și de standardizare, inclusiv în privința viitoarelor piețe și tehnologii-cheie. UE este cel mai mare actor comercial mondial și cel mai important partener comercial pentru 74 de țări, depășind astfel China (66) și SUA (31). UE este cel mai important partener comercial pentru Asia, Africa, SUA, Balcanii de Vest și țările din vecinătatea UE⁵⁶. Acceptarea la nivel internațional a standardelor UE este crucială pentru influența sa în ordinea mondială și pentru poziția sa de lider în ceea ce privește combaterea schimbărilor climatice, sustenabilitatea, protecția consumatorilor, datele cu caracter personal și drepturile la locul de muncă. În acest scop, UE se va implica în continuare într-o cooperare activă în materie de reglementare, asumându-și un rol de lider în cadrul organizațiilor internaționale din acest domeniu, cum ar fi Organizația Internațională de Standardizare.

6. CONSTRUIREA UNOR SISTEME ECONOMICE ȘI FINANCIARE REZILIENTE ȘI ADAPTATE EXIGENȚELOR VIITORULUI

O economie rezilientă și stabilă este esențială pentru abordarea provocărilor pe termen lung cu care se confruntă UE. UE ar trebui să consolideze în continuare reziliența și potențialul de creștere al economiei sale prin abordarea vulnerabilităților rămase, pentru a facilita tranzițiile în curs și a face față șocurilor viitoare. Performanța economică viitoare a UE va depinde de fundamente economice solide, productivitate, investiții și reforme, corelate cu condiții de finanțare pozitive pentru sectorul public și cel privat.

Economia socială de piață a Europei este, de asemenea, esențială pentru modelul său democratic, protejând cetățenii de riscurile sociale și consecințele acestora. Piața unică constituie o bază solidă pentru redresarea și asigurarea rezilienței industriei UE, precum și pentru facilitarea tranziției verzi și a celei digitale. Pentru a fi acceptate, aceste tranziții trebuie să fie echitabile și însoțite de o convergență economică și socială mai puternică. Criza provocată de pandemia de COVID-19 a evidențiat faptul că, pentru ca întreprinderile să se dezvolte la scara necesară pentru a concura la nivel mondial, este important să existe o piață unică deschisă, competitivă și pe deplin funcțională.

Sistemul financiar al UE va suferi schimbări profunde ca urmare a schimbărilor climatice și tehnologice și a Brexitului. Prin urmare, o voință politică susținută de a elimina obstacolele rămase în calea integrării pieței și de a pune integral în aplicare uniunea piețelor de capital și uniunea bancară este esențială pentru diversificarea și aprofundarea surselor de finanțare ale întreprinderilor din UE, pentru îmbunătățirea oportunităților de economisire ale cetățenilor UE, pentru consolidarea capacității UE de a absorbi șocurile și pentru sprijinirea unor piețe financiare naționale mai puternice. În acest mod se poate aborda, de asemenea, arbitrajul de reglementare între statele membre și cu țările terțe învecinate. Din cauza

⁵⁵ Bradford A. (2020), *The Brussels effect – how the European Union rules the world*.

⁵⁶ COM(2021) 66.

retragerii Regatului Unit, ca centru financiar major, din UE este și mai necesar să se aprofundeze în continuare piețele de capital ale Uniunii, iar piețele UE au demonstrat o capacitate puternică de adaptare și reziliență. Cu toate acestea, există în continuare provocări pe termen mediu în ceea ce privește stabilitatea și reziliența financiară. Cel mai important este faptul că participanții la piața UE se bazează în continuare în mod excesiv pe infrastructura financiară esențială din afara UE, ceea ce ar putea amplifica riscurile la adresa stabilității financiare. În plus, capacitatea de supraveghere din UE trebuie să fie structurată în mod adecvat, în vederea reconfigurării continue a lanțurilor valorice și a relocării întreprinderilor în UE în urma Brexitului.

Sistemul financiar al UE are, de asemenea, un rol esențial în finanțarea tranziției către o economie neutră din punct de vedere climatic și a rezilienței împotriva degradării mediului. UE va avea nevoie de investiții suplimentare în valoare de 470 de miliarde EUR pe an pentru a-și atinge obiectivele în materie de climă și mediu pentru 2030, ceea ce va necesita o mobilizare masivă a capitalului privat. Investitorii instituționali și investitorii de retail manifestă un interes din ce în ce mai mare pentru investițiile durabile, după cum o arată creșterea de cinci ori a fluxurilor nete de capital atrase de fondurile de investiții care au adoptat strategii de mediu, sociale și de guvernanță, într-o perioadă de 10 luni de la adoptare, comparativ cu perioada anterioară de 10 luni⁵⁷. O mai mare transparență a ratingurilor și a amprentei ecologice a produselor financiare, precum și accesul la date fiabile, relevante din punctul de vedere al durabilității, vor fi esențiale pentru finanțarea unei tranziții ordonate și pentru prevenirea „dezinformării ecologice”.

Schimbările climatice și degradarea mediului pot afecta, de asemenea, în mod direct stabilitatea financiară din cauza fenomenelor meteorologice extreme mai frecvente și mai grave. În prezent, sunt asigurate numai 30 % din totalul pierderilor economice. Este din ce în ce mai probabil ca investițiile în activități și active nedurabile să nu poată fi recuperate, iar stabilitatea financiară ar putea fi compromisă în cazul unei reacții dezordonate și bruște la tranziție. Sistemul financiar al UE trebuie să integreze în mod sistematic riscurile și impacturile legate de durabilitate în procesul de luare a deciziilor financiare, precum și să integreze strategiile de gestionare a riscurilor pe termen lung și cele de finanțare a riscurilor de dezastre.

Era digitală va influența, de asemenea, mijloacele de plată și piețele de capital, datorită rolului din ce în ce mai important al criptoactivelor și a dezvoltării monedelor digitale. Finanțele digitale pot crea noi oportunități pentru cetățeni și întreprinderi, dar trebuie asigurată și protecția consumatorilor. Sectorul finanțelor digitale din UE trebuie să fie puternic, competitiv, reglementat și supravegheat în mod corespunzător.

Crearea monedei *renminbi* digitale a Chinei progresează rapid, iar alte țări lucrează, de asemenea, la stabilirea propriilor monede digitale. Monedele digitale emise de băncile centrale ar avea, de asemenea, un impact asupra modelului actual al băncilor centrale, asupra aplicării politicii monetare și asupra sistemelor de protecție a consumatorilor. Banca Centrală Europeană, împreună cu Comisia, lucrează activ la conceptul de monedă euro digitală, care poate aduce beneficii semnificative cetățenilor și întreprinderilor din UE. Cu toate acestea, pentru a profita de avantajele unei monede euro digitale publice, este esențial să se abordeze potențialele provocări cu care se confruntă politicile UE, cum ar fi cele legate de intermedierea și stabilitatea financiară.

⁵⁷ Evaluarea stabilității și a integrării financiare europene, SWD(2021) 113.

O utilizare mai largă a monedei euro în comerțul și serviciile internaționale, inclusiv pe piețele energiei, și existența unor soluții la nivelul UE pentru plățile instant ar consolida influența strategică a UE. S-ar consolida astfel reziliența UE, inclusiv în ceea ce privește aplicarea extraterritorială a sancțiunilor de către țările terțe, iar UE ar putea să beneficieze și mai mult de piețele financiare internaționale, gestionând în același timp riscurile externe și evitând dependențele strategice. În același timp, deficiențele legate de integritatea prestatorilor de servicii, a piețelor și a infrastructurilor din țări terțe ar putea crea riscuri.

UE trebuie să rămână în continuare pe un loc de frunte la nivel mondial în lupta împotriva spălării banilor și a finanțării terorismului și să asigure garanții adecvate împotriva acestor scopuri ilicite.

7. DEZVOLTAREA ȘI PĂSTRAREA COMPETENȚELOR ȘI A TALENTELOR CARE CORESPUND AMBIȚIILOR UE

Vor fi necesare răspunsuri clare pentru a face față cu succes tendințelor demografice și pentru a elimina lacunele existente în materie de competențe în contextul dublei tranziții. Deși este necesară o mai mare participare la forța de muncă, piața muncii și politicile sociale vor trebui să fie ajustate pentru a se evita creșterea inegalităților socioeconomice și pentru a se asigura condiții de muncă echitabile, venituri decente și accesul la securitate socială. Cooperarea strânsă cu partenerii sociali este esențială pentru a răspunde acestei noi realități. Prin asigurarea unor condiții bune de muncă și corelarea acestora cu politicile de îmbătrânire activă, prelungirea cu un an a vârstei efective de pensionare ar putea adăuga patru milioane de persoane la piața forței de muncă⁵⁸. O participare sporită a femeilor la forța de muncă, prin măsuri specifice care să asigure egalitatea de gen și echilibrul dintre viața profesională și cea privată, ar sprijini, de asemenea, creșterea ratelor de ocupare. Acest lucru este valabil în special în statele membre în care rata de participare a femeilor se situează sub media UE⁵⁹. O participare sporită la forța de muncă ar genera beneficii economice și sociale în întreaga UE, de exemplu un raport mai mic între populația inactivă dependentă și lucrători și rate sporite de ocupare a forței de muncă. În plus, noile abordări ale formulelor de lucru ar contribui la atenuarea efectelor negative ale îmbătrânirii populației. O migrație legală bine gestionată, care să abordeze nevoile și lacunele în materie de competențe, corelată cu politici eficiente de integrare, ar aduce o contribuție importantă la piața muncii din UE.

Tinerii merită un acces mai bun la locuri de muncă de calitate. Va fi necesar să se susțină în continuare încadrarea în muncă a tinerilor prin scheme de sprijin specifice. Noua generație este din ce în ce mai pregătită pentru tranziția digitală⁶⁰, deși provocarea de a reduce lacunele în materie de competențe digitale și de a încuraja mai multe tinere să studieze disciplinele STIAM (științe, tehnologie, inginerie, arte și matematică) persistă. Facilitarea tranziției de la educație la ocuparea unui loc de muncă, crearea de locuri de muncă de început de carieră de calitate și implicarea tinerilor în dialogul în materie de politici vor fi, de asemenea, esențiale pentru intrarea tinerilor pe piața muncii.

⁵⁸ Comisia Europeană (2020), Evoluția ocupării forței de muncă și a situației sociale în Europa.

⁵⁹ Nivelurile actuale variază între 47,5 % și 79,3 %, a se vedea COM(2020) 152.

⁶⁰ Proporția tinerilor ale căror competențe digitale depășesc nivelul elementar este de peste 50 % și crește în continuare; a se vedea lucrările în curs ale JRC cu privire la tabloul de bord privind reziliența digitală, bazate pe datele Eurostat (competențe digitale) și datele PREDICT CORE (locuri disponibile în tehnologiile avansate).

Valorificarea oportunităților de angajare oferite de dubla transformare va necesita măsuri de politică prin care să se sprijine tranziția către noi tipuri de locuri de muncă.

Acestea includ sprijin pentru regiunile și lucrătorii din sectoarele care vor face obiectul tranziției și o combinație adecvată de măsuri de sprijin, stimulente și condiții-cadru atât pentru întreprinderile din sectoarele tradiționale, cât și pentru întreprinderile din noile sectoare. Vor fi necesare, de asemenea, ajustări ale sistemelor de educație și formare, deoarece cerințele în materie de competențe și nivelurile de instruire cresc rapid în economia verde și digitală, mai rapid decât în ansamblul economiei⁶¹. Viitoarea forță de muncă a UE va fi probabil mai bine educată și mai capabilă să se adapteze la natura în schimbare a muncii și la inteligența augmentată. Se preconizează că până în 2050, 54 % dintre participanții la piața muncii vor avea studii universitare⁶². Competențele STIAM, competențele digitale și alfabetizarea digitală, împreună cu cunoștințele sectoriale specifice necesare pentru realizarea tranziției verzi (de exemplu, în domeniul energiei din surse regenerabile, al economiei circulare, al noilor tehnologii ecologice sau al soluțiilor bazate pe natură) vor fi indispensabile pentru succesul integrării sociale și pe piața muncii. Pentru a asigura accesul la competențele viitorului, sistemele de educație și formare din UE vor trebui să rămână în avangarda mondială. UE ar trebui, de asemenea, să încurajeze mai mulți specialiști (din cadrul universităților, al instituțiilor de cercetare sau al întreprinderilor) să rămână în Europa⁶³ și să atenueze exodul de creiere între statele membre și între regiuni.

8. CONSOLIDAREA CAPACITĂȚILOR DE SECURITATE ȘI APĂRARE ȘI A ACCESULUI LA SPAȚIU

Este necesar să se ia măsuri pentru a atenua riscul ridicat de conflict, de instabilitate internă și de perturbare a infrastructurilor critice. UE trebuie să joace în continuare un rol esențial în diplomația preventivă și în sprijinul preventiv, adaptându-și și modernizându-și instrumentele pentru a se asigura că acțiunile sale sunt eficace. Prin consolidarea încrederii și a coordonării între statele membre, precum și a capacității de a anticipa mai bine riscurile, învățând totodată din experiență, UE ar putea exercita o influență sporită și ar putea acționa în comun în chestiunile care țin de apărare și securitate. UE ar trebui să sprijine în continuare statele membre să dezvolte instrumente adecvate, inclusiv pentru a consolida reziliența și a răspunde amenințărilor hibride, cu respectarea deplină a cadrului juridic și etic al UE. Probabilitatea crescută de producere a unor fenomene meteorologice extreme, a unor viitoare pandemii sau a altor dezastre naturale sau provocate de om reafirmă necesitatea unui răspuns mai puternic și a unei cooperări intensificate la nivelul UE în domeniul protecției civile, inclusiv pentru a îmbunătăți prevenirea, pregătirea și răspunsul în caz de dezastre precum inundațiile, incendiile de vegetație și bolile infecțioase⁶⁴.

⁶¹ Comisia Europeană (2019), *Evoluția ocupării forței de muncă și a situației sociale în Europa*.

⁶² JRC (2019), *Demographic scenarios for the EU: migration, population and education*.

⁶³ PPMI, IDEA Consult și WIFO (2020), studiul MORE4: *Support data collection and analysis concerning mobility patterns and career paths of researchers*.

⁶⁴ În cadrul actualului mecanism de protecție civilă al UE, statele membre ale UE și Islanda, Norvegia, Serbia, Macedonia de Nord, Muntenegru și Turcia cooperează în domeniul protecției civile pentru a îmbunătăți prevenirea, pregătirea și răspunsul în caz de dezastre. Monitorizarea constantă de către Centrul de coordonare a răspunsului la situații de urgență asigură trimiterea rapidă a sprijinului de urgență printr-o legătură directă cu autoritățile naționale de protecție civilă. Echipe și echipamente specializate, cum ar fi avioane de stingere a incendiilor forestiere, echipe de căutare și de salvare și echipe medicale pot fi mobilizate în termen scurt și trimise în interiorul și în afara UE pentru a sprijini eforturile de răspuns ale țărilor afectate de dezastre.

Pentru a-și consolida capacitățile și operațiile de apărare, UE ar trebui să se angajeze să își unească forțele și să consolideze coerența instrumentelor și a inițiativelor de cooperare recent instituite. UE trebuie să își asigure capacitatea de a-și apăra - în mod autonom, dacă este necesar - interesele esențiale în materie de securitate într-un context internațional dificil, marcat de o concurență acerbă pentru putere și de o întrecere pentru poziția de lider în domeniul tehnologic. Recent, UE a înregistrat progrese în domeniul apărării prin lansarea mai multor inițiative importante. Printre vulnerabilitățile rămase se numără un nivel relativ scăzut al cheltuielilor, fragmentarea cererii și a ofertei, precum și lacune în materie de cercetare, inovare și producție⁶⁵. La nivel internațional, în paralel cu promovarea unei ordini internaționale bazate pe norme și cu cooperarea strânsă cu NATO, UE va trebui să își îmbunătățească gradul de pregătire pentru o lume mai conflictuală. Dezvoltarea capacităților de apărare interne va spori capacitatea UE de a promova o astfel de ordine internațională bazată pe norme, consolidând în același timp rolul statelor membre ale UE în cadrul NATO.

Este esențial ca UE să sprijine accesul autonom, fiabil și eficient din punctul de vedere al costurilor la spațiu. Tehnologiile spațiale împreună cu inteligența artificială sunt mijloace strategice de contracarare a amenințărilor și de anticipare a riscurilor viitoare, cum ar fi amenințările hibride, inclusiv a spionajului cibernetic⁶⁶. Acestea sunt importante pentru viitorul UE în ceea ce privește comunicațiile, observarea Pământului, producția și securitatea, precum și un element esențial al dublei tranziții. Acestea contribuie la monitorizarea schimbărilor climatice, a transporturilor, a securității și a apărării și sunt esențiale pentru funcționarea infrastructurilor și a tehnologiilor critice. În plus, militarizarea spațiului de către rivalii UE este sprijinită într-o măsură din ce în ce mai mare de noile tehnologii, cum ar fi armele antisatelit. Sectorul spațial contribuie cu 46-54 de miliarde EUR la economia UE⁶⁷, la nivel mondial preconizându-se o creștere a acestuia la o mie de miliarde EUR până în 2040⁶⁸. UE este în prezent lider mondial în anumite domenii (de exemplu serviciile prin satelit), în timp ce alte domenii (de exemplu lansatoarele de vehicule spațiale și misiunile spațiale) sunt dominate de SUA, China și Rusia și, într-o măsură din ce în ce mai mare, de actori privați. Alte națiuni implicate în domeniul explorării spațiale au o piață internă foarte puternică, care constituie efectiv un client strategic pentru un volum considerabil de lansări (inclusiv lansări pentru apărare și securitate națională). În lipsa unei astfel de piețe, întreprinderile producătoare de lansatoare de vehicule spațiale din UE au un dezavantaj concurențial pe piața mondială și depind de piața comercială într-o măsură mult mai mare decât concurenții lor din China, Rusia, SUA sau Japonia.

UE ar trebui să recunoască natura strategică a infrastructurii sale spațiale și să maximizeze beneficiile noilor tehnologii, cum ar fi lansatoarele avansate de vehicule spațiale, nanosatelii, robotica, constelațiile mari, operațiunile pe orbită sau aplicațiile cuantice (de exemplu pentru comunicații securizate și observarea Pământului pentru o conectivitate securizată). De asemenea, UE ar trebui să se pregătească pentru noi activități spațiale și să promoveze serviciile pe orbită sau centrele de date spațiale, bazându-se pe cunoștințele sale în domenii în care dispune de o capacitate industrială competitivă, cum ar fi telecomunicațiile și observarea Pământului.

⁶⁵ Agenția Europeană de Apărare (2020), raportul CARD.

⁶⁶ NATO (2020), *Science & technology trends 2020-2040: exploring the S&T edge*.

⁶⁷ Comisia Europeană (2020), buletinul de analiză prospectivă *Foresight ON* consacrat securității.

⁶⁸ Morgan Stanley (2016), *The space economy's next giant leap*.

9. COLABORAREA CU PARTENERII MONDIALI PENTRU A PROMOVA PACEA, SECURITATEA ȘI PROSPERITATEA PENTRU TOȚI

Multilateralismul trebuie să se adapteze pentru a corespunde scopurilor urmărite. Pandemia de COVID-19 și urgența climatică ilustrează perfect necesitatea unor soluții multilaterale și a unei cooperări coordonate la nivel mondial în ceea ce privește pregătirea și răspunsul în situații de criză. În ambele cazuri, sprijinul acordat țărilor partenere cel mai puțin dezvoltate sau mai fragile este esențial pentru depășirea provocărilor viitoare, fără a lăsa pe nimeni în urmă. Singura cale de urmat o constituie un multilateralism cu adevărat incluziv și integrator⁶⁹. Acesta este motivul pentru care UE s-a angajat să depună eforturi în direcția asigurării unei ordini mondiale bazate pe norme, în centrul căreia să se afle Organizația Națiunilor Unite. Acest demers va presupune să se păstreze ceea ce funcționează bine, să se reformeze ceea ce trebuie să se schimbe și să se extindă guvernanta globală eficientă la noi domenii. UE ar trebui să inițieze și să faciliteze discuțiile cu privire la reformele necesare ale guvernantei globale și ar trebui să sprijine reforma în curs a ONU pe baza unui set clar de norme și valori. Restabilirea funcționalității depline a sistemului de soluționare a litigiilor este, de asemenea, o prioritate urgentă în cadrul modernizării necesare a tuturor funcțiilor Organizației Mondiale a Comerțului (OMC), pentru a se asigura faptul că aceasta poate face față provocărilor comerțului mondial. Guvernanta instituțiilor financiare internaționale, cum ar fi Banca Mondială, Fondul Monetar Internațional și Noua Bancă de Dezvoltare⁷⁰, ar trebui să reflecte mai bine provocările regionale și globale emergente. Guvernanta economică globală ar trebui să abordeze efectele de propagare nedorite ale politicilor monetare, fiscal-bugetare și macroeconomice asupra piețelor emergente.

Pentru combaterea acțiunilor coercitive sau a sancțiunilor extrateritoriale impuse de țări terțe este esențial să se întreprindă acțiuni mai ferme. Comerțul deschis și investițiile reprezintă unul dintre punctele forte fundamentale ale UE, însă UE va trebui să contracareze presiunea economică și să acționeze în situațiile în care soluționarea litigiilor în cadrul OMC sau al acordurilor bilaterale este blocată. Cu ajutorul unor instrumente de apărare comercială mai puternice trebuie să se protejeze operatorii UE de practicile comerciale neloiale și să se evite subminarea priorităților strategice ale UE. Din cauza riscurilor potențiale în materie de securitate sau de ordine publică care decurg din achiziționarea sau controlul asupra unei anumite întreprinderi, infrastructuri sau tehnologii, este nevoie de un mecanism veritabil de examinare a investițiilor străine directe și de măsuri care să abordeze potențialele efecte de denaturare ale subvențiilor străine. Creditele la export ale UE pot asigura condiții de concurență echitabile pe piețele din afara UE pe care concurenții străini beneficiază tot mai mult de sprijin financiar din partea guvernelor lor.

UE va trebui, de asemenea, să consolideze și să dezvolte alianțe și parteneriate atât strategice, cât și tematice cu anumite țări și regiuni. Printre prioritățile geopolitice se numără revigorarea alianței transatlantice, integrarea Balcanilor de Vest, cooperarea mai strânsă cu Turcia și țările vizate de politica de vecinătate, parteneriatul strategic cu Africa, conectivitatea în regiunea indo-pacifică și stabilitatea în Asia Centrală. China este în același timp un partener de cooperare pentru anumite obiective comune, un partener de negociere, un concurent economic și un rival sistemic. Consolidarea prezenței sale în întreaga lume,

⁶⁹ A se vedea, de exemplu, <https://www.un.org/sg/en/content/sg/speeches/2020-09-21/remarks-general-assembly-ceremony-marking-the-75th-anniversary-of-the-united-nations>.

⁷⁰ Noua Bancă de Dezvoltare își propune să mobilizeze resurse pentru proiecte de dezvoltare desfășurate în țările BRICS, în economiile emergente și în țările în curs de dezvoltare.

inclusiv în Europa, trebuie să fie însoțită de asumarea mai multor responsabilități pentru apărarea ordinii internaționale bazate pe norme, precum și de un grad sporit de reciprocitate, nediscriminare și deschidere a sistemului său intern⁷¹. În ceea ce privește Rusia, UE trebuie să își continue abordarea principială de apărare a intereselor sale și de promovare a valorilor pe baza punerii în aplicare a celor cinci principii convenite⁷². UE trebuie să insiste asupra unei implicări mai constructive din partea conducerii ruse și asupra încetării acțiunilor îndreptate împotriva UE, a statelor sale membre și a țărilor terțe partenere. Acest lucru este indispensabil pentru a schimba actuala paradigmă neproductivă și potențial periculoasă a acestei relații importante. Cooperarea cu G7 și G20 va continua, la rândul său, să prezinte importanță.

UE ar trebui să își consolideze parteneriatele cu organizațiile internaționale care sunt esențiale pentru stabilitatea europeană și mondială. Cooperarea sa cu Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (NATO), bastionul apărării europene, a atins niveluri fără precedent⁷³. Parteneriatul UE-NATO este un pilon indispensabil al apărării UE și va fi consolidat și mai mult⁷⁴. UE ar trebui, de asemenea, să consolideze în continuare cooperarea cu Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa cu privire la chestiuni de interes comun și să continue să întrețină o relație strânsă cu Consiliul Europei, care să consolideze respectul nostru comun pentru drepturile omului, democrație și statul de drept. Cooperarea interregională cu organizații precum Uniunea Africană, Comunitatea Statelor Latinoamericane și Caraibiene și Asociația Națiunilor din Asia de Sud-Est oferă pârghii importante pentru dezvoltarea și stabilitatea regională și contribuie la progresul agendei globale a UE. UE va trebui, de asemenea, să-și stabilească o poziție coerentă față de alți actori internaționali și să continue în mod activ cooperarea cu partenerii pregătiți să lucreze la găsirea unor soluții comune la provocările globale și să gestioneze în mod pașnic și sustenabil bunurile comune mondiale (cum ar fi oceanele sau spațiul).

UE este pregătită să conducă coaliții mondiale privind acțiunile în domeniul climei și al mediului. Prin Pactul verde european⁷⁵ și inițiativele-cheie ale acestuia, cum ar fi pachetul legislativ „Pregătiți pentru 55”⁷⁶, UE urmărește o transformare a economiei și aplicarea unor politici cuprinzătoare privind clima, biodiversitatea și mediul⁷⁷. UE se angajează să pună în aplicare Acordul de la Paris, Agenda 2030 a Organizației Națiunilor Unite și obiectivele de dezvoltare durabilă ale acesteia, precum și cadrul post-2020 pentru biodiversitate. Realizarea lor este periclitată din ce în ce mai mult de consecințele crizei provocate de pandemia de COVID-19. De exemplu, pandemia ar putea anula ani de progrese în materie de dezvoltare în Africa, unde țările își cheltuiesc deja, în medie, 30 % din venituri pentru serviciul datoriei (în creștere de la 20 % în trecut)⁷⁸. Având în vedere că UE este responsabilă pentru doar 8 % din emisiile de gaze cu efect de seră de la nivel mondial și că, potrivit preconizărilor, în 2024

⁷¹ Comisia Europeană, (2019), UE-China – O perspectivă strategică.

⁷² A se vedea JOIN(2021) 20.

⁷³ Cel de al șaselea raport intermediar privind punerea în aplicare a setului comun de propuneri aprobat de Consiliile UE și NATO la 6 decembrie 2016 și 5 decembrie 2017 (iunie 2021).

⁷⁴ NATO (2021), comunicatul din cadrul summitului de la Bruxelles.

⁷⁵ COM(2020) 640.

⁷⁶ COM(2021) 550.

⁷⁷ Emisiile de gaze cu efect de seră ale UE au scăzut cu 24 % între 1990 și 2019, în timp ce economia a crescut cu aproximativ 60 % în aceeași perioadă. Comisia Europeană (2019), Rezultatele obținute de UE în ceea ce privește acțiunile din domeniul climei.

⁷⁸ JRC (2021), *Shaping and securing the EU's Open Strategic autonomy by 2040 and beyond*.

85 % din creșterea PIB-ului mondial va proveni din alte părți ale lumii⁷⁹, agenda internă ambițioasă a UE trebuie să fie corelată cu o cooperare la nivel mondial la fel de ambițioasă. Măsura în care în special economiile și societățile emergente vor putea disocia dezvoltarea umană și economică de o producție cu utilizare intensivă a resurselor și de emisiile de gaze cu efect de seră va fi decisivă. Dincolo de reușita propriei sale transformări, UE ar trebui să joace în continuare un rol esențial în maximizarea sprijinului pentru tranziție la nivel mondial. UE ar trebui să consolideze o diplomatie ecologică cuprinzătoare pe care să o conducă, acordând prioritate acțiunilor de combatere a schimbărilor climatice și acțiunilor din domeniul mediului, în special în cadrul conferințelor Organizației Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice și al altor organizații multilaterale relevante.

„Agendele privind conectivitatea”⁸⁰ ar trebui integrate în parteneriatele strategice ale UE. Acestea fac parte din setul de instrumente geopolitice. În SUA există legea BUILD, iar în Japonia Parteneriatul pentru o infrastructură de calitate. Prin intermediul inițiativei sale „O centură, un drum”, China își promovează interesele economice, politice și de securitate în întreaga lume, inclusiv în Europa. În Africa, China a fost de departe cel mai mare dezvoltator de infrastructură în ultimul deceniu, estimându-se că pe continent își desfășoară activitatea 10 000 de societăți chineze. După lansarea inițiativei „Blue Dot Network” cu Japonia și Australia, SUA a prezentat în cadrul G7 inițiativa „Build Back Better World” (B3W). China și SUA au abordări diferite, dar ambele i-au luat-o înainte Uniunii Europene în ceea ce privește influența lor asupra infrastructurilor de internet și asupra celor care depind de acestea. UE are experiență în dezvoltarea conectivității și se poate baza pe experiențele promițătoare ale parteneriatelor cu Japonia și India. Cu toate acestea, deși UE a stabilit primele elemente constitutive ale unei strategii a UE în materie de conectivitate⁸¹, aceasta trebuie dezvoltată în continuare și aliniată la realitățile care evoluează rapid. Mai precis, UE ar putea să se concentreze pe transportul durabil, pe rețelele de infrastructură digitală reziliente și securizate și pe conectivitatea generalizată a informațiilor, care să fie și spațiale. O abordare de tip „Echipa Europa”⁸² va fi esențială pentru a atinge amploarea necesară a punerii în aplicare.

Guvernanța internațională a oceanelor este un domeniu cu o importanță strategică din ce în ce mai mare. Oceanele sunt un regulator esențial al climei: ele produc jumătate din oxigenul din atmosfera terestră și absorb 25 % din emisiile de CO₂. Acestea adăpostesc un ecosistem fragil, care reprezintă o sursă de alimente nutritive și asigură 4,5 milioane de locuri de muncă directe în UE. Impactul cumulat al extracției resurselor și al poluării a crescut, 31 % din stocurile de pește de la nivel mondial fac obiectul pescuitului excesiv, iar în fiecare an ajung în ocean între 4,8 și 12,7 milioane de tone de deșeuri de plastic⁸³. Având în vedere creșterea preconizată a populației mondiale, presiunea umană asupra oceanului se va intensifica, ceea ce va necesita o guvernanță a oceanelor mai eficace, transversală și integrată, bazată pe o cooperare puternică.

⁷⁹ COM(2021) 66.

⁸⁰ Conectivitatea poate fi definită ca o apropiere între țări, societăți și oameni. Aceasta cuprinde legăturile social-culturale fizice și instituționale, acordurile sectoriale, precum și cooperarea tehnică și în materie de reglementare în sectoare concrete precum transporturile, energia și sectorul digital.

⁸¹ Abordarea UE în materie de conectivitate a fost stabilită în Comunicarea comună intitulată „Conectarea Europei cu Asia – Elementele constitutive pentru o strategie a UE”, JOIN(2018) 31.

⁸² Echipa Europa este alcătuită din UE, statele membre ale UE și rețelele lor diplomatice, instituțiile financiare, inclusiv băncile naționale de dezvoltare și agențiile de implementare, precum și Banca Europeană de Investiții (BEI) și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare.

⁸³ Agenția Europeană de Mediu (2019), *The European environment - state and outlook 2020*.

Pentru a consolida rolul UE ca actor mondial de prim rang în domeniul drepturilor omului, parteneriatele cu țările și organizațiile care împărtășesc valorile democratice sunt esențiale. Apărarea drepturilor omului necesită utilizarea tuturor instrumentelor disponibile, inclusiv a regimului mondial de sancțiuni al UE în materie de drepturi ale omului, a dialogurilor politice și privind drepturile omului, a parteneriatelor strategice cu organizațiile internaționale și regionale și a implicării proactive în forurile internaționale. De asemenea, necesită o implicare mai puternică față de sectorul privat pentru a promova o conduită profesională responsabilă. Pentru a promova democrația și prosperitatea la nivel mondial, printre politicile internaționale de bază urmărite de UE împreună cu partenerii săi ar trebui să se afle și educația.

10. CONSOLIDAREA REZILIENȚEI INSTITUȚIILOR

Instituțiile și administrațiile publice trebuie să fie receptive la preocupările societale și să pună în aplicare cu eficacitate politicile. Polarizarea aflată în creștere demonstrează necesitatea unei guvernante participative și incluzive, pentru a spori încrederea și legitimitatea la toate nivelurile. Instituțiile și procesele trebuie să își sporească reziliența, să se adapteze și să inoveze pentru a face față noilor provocări și pentru a obține rezultate pentru cetățeni. Noile forme de democrație participativă, noile tehnologii, participarea civică și inovațiile la nivel local, precum cele din contextul Conferinței privind viitorul Europei⁸⁴, pot spori participarea politică și pot consolida reziliența sistemelor noastre democratice.

Combaterea dezinformării și asigurarea libertății de exprimare, a unor dezbateri democratice pluraliste și incluzive și a libertății mass-mediei în UE și în afara acesteia vor depinde de dezvoltarea continuă a unor cadre și practici comune. Parteneriatele cu alți actori publici și privați de la nivel mondial vor fi esențiale pentru asigurarea unui răspuns mai ferm și mai eficace. Acestea trebuie să meargă mână în mână cu promovarea unor alegeri libere și corecte și cu protejarea libertății și pluralismului mass-mediei.

Implicațiile tendințelor actuale și viitoare vor necesita răspunsuri flexibile în materie de politici. Incertitudinea, volatilitatea, complexitatea și ambiguitatea vor trebui să fie acceptate și gestionate. Dezvoltarea capacităților de analiză prospectivă strategică poate contribui la evaluarea riscurilor iminente și la o mai bună pregătire pentru a aborda crizele și oportunitățile emergente. Rețeaua de analiză prospectivă la nivelul UE a „miniștrilor pentru viitor” și dezvoltarea aferentă a capacităților de analiză prospectivă la nivel național vor contribui la acest lucru.

O pregătire mai bună înseamnă și o monitorizare mai bună a rezilienței pentru a face față provocărilor și a parcurge tranzițiile într-un mod durabil, echitabil și democratic. Tablourile de bord privind reziliența⁸⁵ elaborate de Comisie (în cooperare cu statele membre și cu părțile interesate), care au fost anunțate în Raportul de analiză prospectivă strategică din 2020, reprezintă un pas important către o abordare mai integrată pentru măsurarea bunăstării, evaluând și alte elemente decât PIB-ul. Abordarea lor multidimensională evidențiază provocările și oportunitățile viitoare și contribuie la trecerea societății la o traiectorie de dezvoltare mai durabilă. Tablourile de bord privind reziliența vor contribui, de asemenea, la

⁸⁴ <https://futureu.europa.eu/?locale=ro>

⁸⁵ https://ec.europa.eu/info/strategy/strategic-planning/strategic-foresight/2020-strategic-foresight-report/resilience-dashboards_en; tablourile de bord privind reziliența sunt instrumente de monitorizare prin care se evaluează vulnerabilitățile și capacitățile UE și ale statelor membre din patru perspective: socială și economică, ecologică, digitală și geopolitică.

evaluarea *ex-post* a strategiei de redresare și reziliență a Europei, inclusiv în raport cu alți actori-cheie de la nivel mondial.

IV. PREGĂTIREA TERENULUI PENTRU POLITICILE DE MÂINE

Ordinea mondială emergentă este din ce în ce mai multipolară și contestată. Deși nu putem ști ce ne rezervă viitorul, este de datoria noastră să acționăm în direcția celui mai favorabil scenariu pentru a menține și a consolida capacitatea și libertatea de acțiune ale UE, pe baza unei înțelegeri clare a megatendințelor, a incertitudinilor și a oportunităților. Prezenta comunicare stă la baza unei viziuni comune pe termen lung a autonomiei strategice deschise a UE pe calea către 2050, subliniind necesitatea unei coerențe sporite la nivelul diferitelor orizonturi de timp și între agenda de politică internă și cea externă în zece domenii de acțiune (*figura 5*).

Figura 5: Implicații principale pentru capacitatea și libertatea de acțiune ale UE

Printre altele, UE va urmări cu fermitate realizarea neutralității climatice până în 2050 și își va consolida poziția de lider mondial în acest sens. Energia decarbonizată, tehnologiile verzi și digitale și talentele de talie mondială vor alimenta o economie mai circulară. Dubla

tranziție va consolida competitivitatea, va genera oportunități economice și sociale și va contribui la ordinea mondială, reducând în același timp dependențele strategice. Viitorul hiperconectat din punct de vedere digital, determinat de volumele mari de date, inteligența artificială și saltul cuantic, va fi neliniar și plin de incertitudini. Având în vedere impactul său profund și diversificat asupra sectoarelor, a teritoriilor și a societății, progresul tehnologic trebuie să fie susținut de o economie socială de piață puternică și de o piață unică competitivă. De asemenea, este nevoie de o abordare anticipativă și incluzivă în ceea ce privește educația și formarea, care să le permită oamenilor să facă față cu încredere schimbărilor care vor surveni. Încurajarea și facilitarea participării vor revigora și democrațiile.

Urmărind poziția de lider la nivel mondial în perspectiva anului 2050, UE nu se va izola, ci va rămâne fermă în ceea ce privește principiile și valorile sale și va adopta o conduită flexibilă. În calitate de pol global interconectat într-o lume multipolară, UE își va mobiliza în permanență parteneriatele internaționale strânse pentru a promova pacea, stabilitatea și prosperitatea, prezentând un front unit împotriva actorilor ostili și a provocărilor comune. UE va prelua inițiativa în ceea ce privește cooperarea multilaterală eficientă, protejându-și totodată cetățenii și economia de practicile neloiale și abuzive. UE își va respecta promisiunea de a realiza dubla tranziție într-un mod echitabil și democratic, pentru a oferi noii generații de europeni capacitatea și libertatea de a-și trasa propriul parcurs.

Următorul raport de analiză prospectivă strategică se va concentra pe o mai bună înțelegere a corelării tranziției verzi cu tranziția digitală, mai precis a modului în care acestea se pot consolida reciproc, inclusiv prin utilizarea tehnologiilor emergente.